

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної
Кафедра дошкільної освіти

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

IX Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції
(наукове електронне видання)

Випуск 14

Вінниця 2025

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної
Кафедра дошкільної освіти

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
IX Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**
у рамках проєктів Еразмус + Jean Monnet : Module
101085267 — SEEDUE4UA — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH
101085524 — EcoEdEU — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH
101085248 — PEGEU — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH
(наукове електронне видання)

Випуск 14

Вінниця 2025

Рекомендовано до друку вченою радою факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 9 від 23.04.2025 року)

Редакційна колегія:

Бадіца М.В.	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Карук І.В.	доктор філософії (PhD), доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Колеснік К.А.	доктор філософії (PhD), доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Колосова О.В.	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Король А.В.	доктор філософії (PhD), доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Кривошея Т.М.	кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (<i>голова редакційної колегії</i>)
Пахальчук Н.О.	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Перетяга Л.Є.	доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Савчук З.С.	кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Шикиринська О.В.	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Рецензенти:

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Цвєткова Г. Г., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

A 43 Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів IX Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 26-27 березня 2025 р.) / за ред. Т.М.Кривошеї; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. Вінниця, 2025. Вип. 14. 320 с.

A 43 Actual problems of the teacher's creative person forming in the context of continuity of preschool and primary education: Collection of the IX International Scientific Internet Conference (Vinnytsia, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 26-27 March 2025) / ed. T. Kryvosheya; Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Faculty of Preschool and Primary education. Vinnytsia, 2025. Issue 14. 320 p.

До збірника включені наукові статті з актуальних проблем професійно-творчої підготовки педагогів у контексті завдань реалізації наступності дошкільної та початкової освіти, які підготовлені викладачами і здобувачами вищої освіти України та зарубіжжя у межах наукового співробітництва.

Матеріали збірника адресовані викладачам і студентам ЗВО, педагогічним працівникам початкової школи та закладів дошкільної освіти, а також усім, хто цікавиться питаннями навчання й виховання дітей.

The collection includes scientific articles on actual issues of professional and creative training of teachers in the context of the tasks of implementing the continuity of preschool and primary education, prepared by teachers and students of Ukraine and the foreign countries within the framework of scientific cooperation.

The publication is oriented on lecturers and students of universities, teachers of primary school and institutions of preschool education, and everyone who is interested in problems of education and upbringing of children.

Статті публікуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ПЕРСПЕКТИВНОСТІ Й НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	9
Котик Марина. Музична театралізація як засіб розкриття творчого потенціалу дітей у системі дошкільної та початкової освіти	9
Мальов Сергій. Підготовка майбутніх педагогів до формування естетичної компетентності дітей в контексті дошкільної та початкової освіти	12
Марусик Анастасія. Креативні технології формування англійської комунікативної компетентності молодших школярів в позаурочній діяльності.....	16
Старовойт Леся. Інноваційні підходи до творчої діяльності педагога в умовах наступності дошкільної та початкової освіти.....	19
Шпак Тетяна. Педагогічні умови формування готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі.....	22
Юрченко Ольга. Перша навчальна книга дитини як відображення культури народу і основа морального виховання в Україні XVIII століття	25
Ярмошкіна Майя, Добролюбова Наталія. Розвиток логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку у процесі забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою.....	30
РОЗДІЛ 2. ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ДИТИНИ.....	34
Kolesnik Kateryna, Karuk Inna. Psychological and pedagogical principles of the formation of preschoolers' communicative competence in the process of organized and independent activity.....	34
Волос Тетяна. Розвиток моральної компетентності дітей старшого дошкільного віку....	36
Гайдучок Ірина. Особливості розвитку монологічного мовлення дітей старшого дошкільного віку.....	40
Гончарук Ольга. Творчість і творчі здібності дітей дошкільного віку: дефінітивний аналіз...	43
Грабівська Ольга. Використання творчих методів у проєктній діяльності для розвитку комунікативних навичок дітей дошкільного віку.....	45
Григор'єв Сергій. Особливості математичного розвитку дітей дошкільного віку в сучасних умовах.....	48
Гриценко Євгенія. Важливість інтеграції STEM-компонентів у повсякденну діяльність дитини	50
Громченко Кароліна. Педагогічні умови використання казок В.Сухомлинського у вихованні відповідальності дітей середнього дошкільного віку.....	51
Дунаєва Олена. Інноваційні технології як засіб розвитку пізнавальної активності старших дошкільників на заняттях з математики.....	54
Дячук Анастасія. Шляхи естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку.....	56
Заєць Леся. Ігрова діяльність як джерело виховання природничо-дослідницької культури дітей шостого року життя.....	59
Іщенко Людмила. Дитячо-батьківські взаємини як чинник формування обдарованої дитини.....	62
Каменчук Карина. Педагогічні технології як засіб формування ціннісних орієнтацій	65

дітей старшого дошкільного віку	
Корсун Діана. Театралізована діяльність як засіб розвитку емоційної компетентності дітей старшого дошкільного віку	69
Кравець Діана. Формування основ національно-патріотичного виховання в дітей дошкільного віку	72
Кривошея Тетяна, Безношук Інна. Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку за допомогою прийомів фантазування Джанні Родарі.....	76
Маховська Марія. Виховання гуманної поведінки дітей старшого дошкільного віку у процесі взаємодії ЗДО і сім'ї	80
Містюк Вікторія. Художньо-естетичне виховання старших дошкільників як психолого-педагогічна проблема	83
Мороз Вікторія. Потенціал рухливих ігор у розвитку стресостійкості дітей старшого дошкільного віку	86
Нікітіна Тетяна. Особливості розвитку мовленнєвої компетентності старших дошкільників	89
Павлюк Вікторія. Напрями виховання емоційно-ціннісного ставлення дітей старшого дошкільного віку до соціальної дійсності	91
Перетяга Людмила. Використання штучного інтелекту в освітньому процесі підготовки фахівців дошкільної освіти	94
Підбуцька Надія. Підготовка дітей дошкільного віку до навчання в школі як психолого-педагогічна проблема	100
Сивак Олена. Ігрове розвивальне середовище як засіб розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку.....	102
Скугорова Сніжана, Ірина Форманюк. Народна гра як засіб розвитку мовлення дітей дошкільного віку	105
Слюсар Олександра, Пахальчук Наталя. Роль фізичної культури у формуванні моральної цінностей дошкільників	109
Трач Тетяна. Формування комунікативної компетентності у дошкільників в процесі ігрової діяльності.....	110
Тарарак Наталія. Творче середовище дошкільного закладу: шлях до самовираження та гармонійного розвитку дитини	114
Толстяк Алла. Формування у дітей старшого дошкільного віку навичок цифрового громадянства як педагогічна проблема	117
Франчук Галина. Педагогічні умови формування гуманістичної спрямованості спілкування старших дошкільників.....	119
Шевченко Надія. Інтеграція мистецьких технологій в освітній процес ЗДО як інструмент особистісного зростання дитини	122
Ящук Лариса. Теоретичні засади розвитку зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку.....	124

РОЗДІЛ 3. ТВОРЧА АКТИВНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ ОСВІТНЬОЇ СТРАТЕГІЇ.....	128
Бондар Катерина. Формування творчої активності вчителя початкових класів нової української школи	128
Войтас Алла. Розвиток ідей педагогіки партнерства: історико-аналітичний ракурс.....	131
Ілійчук Любомира. Творча активність учителя початкових класів як передумова	134

забезпечення якісної освіти в умовах нової української школи	
Імбер Вікторія. Вивчення фінансових понять у початковій школі: аспект наступності ..	137
Коваленко Катерина. Діяльнісна математика в початковій школі.....	139
Комарівська Надія. Забезпечення контролю за самостійною діяльністю здобувачів вищої освіти в структурі навчально-виховного процесу.....	142
Олександр Кушнір. Можливості використання штучного інтелекту в початковій освіті	145
Лавренюк Аліна, Любчак Людмила. Умови організації освітнього середовища групи продовженого дня в контексті ідей нової української школи	150
Лісіна Лариса, Коломоєць Ганна. Сучасні інструменти оцінювання	152
Мозуль Ірина. Як творчий учитель може перетворити звичайний урок на справжню освітню пригоду	156
Науменко Анастасія. Міжпредметна інтеграція як ефективний інструмент розвитку критичного мислення здобувачів початкової освіти	159
Пасіула Анастасія. Умови розвитку творчості в молодших школярів з порушеними соціальними зв'язками	162
Подольян Тетяна. Побудова занять з образотворчого мистецтва на інтегративній основі як педагогічна умова формування в молодших школярів естетичного сприймання	166
Польняк Ольга. Педагогічні умови формування арттерапевтичної культури учнів початкової школи	168
Прохніцька Ярослава. Шляхи розвитку зв'язного мовлення учнів школи I ступеня на уроках української мови	172
Рябець Олександра. Методика впровадження технології едьютейнмент на уроках «Я досліджую світ» в початковій школі	174
Федорчук Наталія. Гуманізм як пріоритет фахової підготовки майбутніх вчителів початкових класів	178
Франчук Наталія, Полупан Єлизавета. Лінгводидактичний аспект навчання молодших школярів морфеміки	182
Шеремет Ольга. Особливості інтеграції штучного інтелекту в мовну освіту молодших школярів	185

РОЗДІЛ 4. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ ПІДГОТОВКИ ТВОРЧИХ ПЕДАГОГІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВИТИ..... 188

Бабюк Тетяна, Каньоса Наталія. Психолого-педагогічний аспект практичної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності дошкільна освіта	188
Басюк Наталія. Керування емоціями як основа формування мотивації до навчання у майбутніх учителів початкової школи	192
Брилін Борис, Тодосієнко Наталія. Сучасні підходи до формування творчої особистості вчителя музичного мистецтва в контексті євроінтеграції	194
Ватаманюк Галина. Педагогічні умови формування творчої активності майбутніх педагогів закладів дошкільної і початкової освіти	199
Виговська Ольга. Державно-суспільний контекст підготовки творчого вчителя: реалії та перспективи вищої педагогічної освіти	203
Кіт Галина. Творчий розвиток майбутнього вчителя початкової школи: відображення сучасних засад Європейського Союзу.....	217
Коробов Михайло. Формування фасилітаційної компетентності майбутніх фахівців як запорука творчої педагогічної діяльності	224
Проц Марта. Шляхи формування творчої компетентності майбутніх учителів	228

початкової школи	
Шуть Микола. Ігрова технологія творчого вчителя як умова реалізації продуктивної освітньої стратегії	230
 РОЗДІЛ 5. ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ РІЗНИХ ТИПІВ І ФОРМ ВЛАСНОСТІ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧО ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ В УМОВАХ ВІЙНИ	
Жовнич Олеся, Тертична Таїсія. Травма-чутливий підхід у формуванні безпечного освітнього середовища в умовах війни.....	234
Коваль Карина. Толерантність як концептуальна основа формування безпечного освітнього середовища.....	237
Корх Віра. Психологічний супровід дітей та педагогів закладів дошкільної освіти в умовах війни в Україні	239
Олійник Наталія. Особливості забезпечення психічного здоров'я молодших школярів.....	247
Шендрик Анатолій. Формування творчої особистості молодшого школяра в умовах війни: аспект психологічної безпеки як складника європейської освітньої стратегії.....	249
 РОЗДІЛ 6. СТВОРЕННЯ ВІДКРИТОГО ЗЕЛЕНОГО СЕРЕДОВИЩА І ЗАХОДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ НА СВІЖОМУ ПОВІТРІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР ТА УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ.....	
Береженна Ліна, Зайнулліна Альона. Роль зеленого середовища в комплексній фізичній реабілітації дітей з особливими освітніми потребами.....	251
Левінець Наталія. Рухова активність дітей на свіжому повітрі як стратегія функціонування здоров'язбережувального освітнього середовища закладу дошкільної освіти	254
Чупріна Аріна. Роль фізичної культури у формуванні моральних цінностей дошкільників.....	257
 РОЗДІЛ 7. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ	
Баюрко Наталія. Інноваційні підходи до підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін в контексті екологічної освіти	261
Гусенко Анжеліка. Інтерактивні методи як засіб активізації пізнавальної діяльності дітей у процесі ознайомлення із природою	264
Колош Руфіна. Формування екологічної культури дошкільників через практико-орієнтовані проєкти	267
Фролов Дмитро. Актуалізація екологічної освіти та свідомості здобувачів освіти засобами екокритики	270
Цехановська Лілія. Екскурсії як ефективний метод екологічного виховання дітей старшого дошкільного віку.....	272
Якимова Анастасія. Засоби екологічного виховання старших дошкільників.....	276
 РОЗДІЛ 8. СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У СЕРЕДОВИЩІ РІЗНОМАНІТТЯ ТА ІНКЛЮЗІЇ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ.....	

Вирова Анастасія. Формування готовності вчителя початкових класів до організації творчої діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.....	280
Горкушова Еліза. Соціальна інтеграція дітей з особливими потребами з сімей ВПО у нових територіальних громадах.....	284
Граб Оксана, Граб Олександр. Роль музичного інструментального виконавства у соціальній адаптації дітей з особливими освітніми потребами	287
Давидюк Марина. Імплементація європейського досвіду соціальної інтеграції дітей з особливими потребами засобами волонтерської діяльності.....	291
Драбинюк Сніжана. Розвиток емоційного інтелекту в дітей з РАС як ключовий аспект їхньої соціальної інтеграції: практичні кейси з Європи	295
Казноха Вікторія. Науково-теоретичні аспекти проблеми розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку з розладами аутистичного спектру.....	298
Колосова Олена. Впровадження інклюзивної освіти в закладах дошкільної освіти Японії	303
Коновальчук Іван. Методичний супровід інтеграції дітей в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти.....	307
Король Альона. Розробка інструментарію для оцінки розвитку дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку з метою виявлення особливих потреб.....	310
Обозюк Анастасія. Роль інклюзивних шкіл у соціальній адаптації дітей з особливими освітніми потребами: досвід Швеції	314
Поясик Оксана. Педагогічний підхід до соціальної інтеграції дітей з особливими потребами в умовах Нової української школи.....	317

1. Климчук В. О. Психологія посттравматичного зростання : монографія / за ред. В. О. Климчук. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 125 с.
2. Коли світ на межі змін: стратегії адаптації. Психологічна підтримка вчителів та дітей у часи війни / упоряд.: Д. Арцимєєва, Г. Терентьєва, О. Чуйко, В. Шкуро, А. Голотенко. URL: <https://globaloffice.org.ua/wp-content/uploads/2023/02/Koli-svit-na-mezhi-zmin-strategiyi-adaptatsiyi.pdf>
3. Коломієць А., Жовнич О., Литвин А., Тертична Т. Формування навичок емоційної стійкості учасників освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2023. Вип. 76. С. 79–85.
4. Ройз С. Травмачутливість у школі. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/11/22/svitlana-royz-rekomendatsiyi-04-12-2024.pdf>
5. Травма і учасницький перформанс: травма-чутливий підхід. URL: <https://zbruc.eu/node/118946>
6. Trauma-Informed Care in Behavioral Health Services. In Substance Abuse and Mental Health Services Administration. 2014. Vol. 57. pp. 13–49.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Карина Коваль, асистентка кафедри педагогіки
Бердянський державний педагогічний університет (Україна)

TOLERANCE AS A CONCEPTUAL BASIS FOR THE FORMATION OF A SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Karyna Koval, assistant professor at the Department of Pedagogy
Berdiansk State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті розкривається значення толерантності як концептуальної основи формування безпечного освітнього середовища охоплюючи фізичний, інформаційний та психологічний аспекти.*

***Ключові слова:** толерантність, безпечне освітнє середовище, Нова українська школа.*

***Abstract.** The article reveals the significance of tolerance as a conceptual basis for the formation of a safe educational environment, covering physical, informational and psychological aspects.*

***Key words:** tolerance, safe educational environment, New Ukrainian School.*

В умовах диджиталізації та модернізації усіх сфер життєдіяльності суспільства освіта відіграє провідну роль в процесі формування особистості, її соціалізації та підготовки до життя у багатокультурному соціумі. У цьому контексті постає питання організації освітнього процесу на засадах безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану, що охоплює фізичну, психологічну та інформаційну безпеку [4]. Однією з концептуальних основ організації безпечного освітнього середовища є толерантність, що охоплює не лише терпимість до різноманіття, але й розвиток вміння сприймати людину без упередження та стереотипних норм.

Проблема формування толерантності у здобувачів освіти закладу загальної середньої освіти є відносно новим напрямком дослідження сучасних науковців (Б. Барчі, О. Гордійчук, Ю. Денисюк, С. Довбенко, І. Резніченко, Ю. Самойлова, Т. Сергієнко, Е. Шелея та ін.).

Толерантність як особистісна якість допомагає долати бар'єри непорозуміння, налагоджувати взаємодію між представниками різних культур, релігій, світоглядів та зменшує ризики фізичних, психологічних та інформаційних впливів учнів на інших [2]. Окрім того, вагомою перевагою є те, що формуючи толерантне середовище у закладі загальної середньої освіти ми створюємо умови для розвитку емпатії, співпереживання та формування вміння взаємодіяти один з одним, що є основою для побудови гармонійного суспільства [5]. Таким чином безпечне освітнє середовище, що ґрунтується на принципах толерантності сприяє не лише загальному розвитку та академічному комфорту, але й закладає основу для формування демократичних цінностей, соціальної згуртованості та гармонійного співіснування кожної особистості в суспільстві.

Задля створення безпечного освітнього середовища необхідно особливу увагу приділити цілеспрямованому та систематичному запобіганню булінгу та дискримінації, фізичному насильству та інших проявам девіантної поведінки. Першочергово цей процес необхідно починати з інформування та профілактики міжособистісних конфліктів між здобувачами освіти [6]. За необхідності доречно залучати провідних фахівців з інших галузей: практичного психолога, соціального педагога, представників ювенальної поліції та ін.

Високий рівень толерантності в освітньому середовищі сприяє зменшенню кількості конфліктних ситуацій, що позитивно впливає на загальну атмосферу навчального процесу та забезпечує комфортні умови для всіх його учасників. Крім того, толерантність сприяє покращенню якості міжособистісних комунікацій, що виражається у розвитку навичок ефективної взаємодії, взаємоповаги та конструктивного діалогу між усіма учасниками освітнього процесу [3].

Важливим аспектом впровадження толерантності у ЗЗСО є гуманізація освітнього процесу, яка передбачає використання особистісно орієнтованого підходу, спрямованого на виховання в учнів морально-етичних цінностей та формування культури взаємоповаги [6]. Не менш важливим є моделювання толерантної поведінки, коли педагоги та адміністрація освітніх закладів демонструють толерантність у своїй професійній діяльності, що сприяє її закріпленню на рівні учнівської спільноти.

Толерантність вчителя відіграє визначальну роль у забезпеченні ефективного освітнього процесу, оскільки створює сприятливе середовище для навчання, розвитку, виховання та соціалізації учнів. Високий рівень толерантності педагога сприяє формуванню довірливих стосунків між учасниками освітнього процесу, що є запорукою емоційного комфорту, мотивації до навчання та активної участі в освітній діяльності. Толерантний вчитель здатний з повагою ставитися до особистісних якостей кожного учня, наперекір його культурному походженню, соціальному статусу, релігійним переконанням та індивідуальним потребам. Це сприяє зниженню рівня конфліктності в класі, попередженню булінгу та створенню атмосфери взаємної підтримки й співпраці. Крім того, така поведінка педагога формує у здобувачів освіти соціально значущі якості [1].

З впровадженням дистанційного навчання особливого значення набула толерантність у соціальних мережах. Учні та учениці активно використовують онлайн-платформи для спілкування, самовираження та отримання інформації, рівень толерантності у віртуальному просторі безпосередньо впливає на їхній емоційний стан, соціалізацію та особистісний розвиток. Одним із ключових аспектів толерантної поведінки в соціальних мережах є повага до думок, культурних особливостей та індивідуальних відмінностей інших користувачів. Це сприяє запобіганню конфліктів, кібербулінгу та мови ворожнечі, які можуть мати негативні наслідки для психічного здоров'я дітей. Навпаки, створення доброзичливого онлайн-середовища допомагає учням відчувати себе впевнено, розвивати навички конструктивного діалогу та відповідального ставлення до інформації [4].

Значущість толерантності також проявляється і в розвитку взаємостосунків. Здобувачі освіти, що виховуються на засадах взаємоповаги та прийняття різноманітності, легше знаходять спільну мову з однолітками, вчителями та представниками різних соціальних груп.

Вони навчаються конструктивному вирішенню конфліктів, усвідомлюють важливість співпраці та взаємодопомоги, що є необхідними навичками для подальшого життя в суспільстві [3].

Отже, толерантність є ключовим чинником формування безпечного освітнього середовища, що відповідає сучасним стандартам демократичного суспільства. Запровадження принципів толерантності в систему освіти потребує комплексного підходу, який охоплює нормативно-правове забезпечення, впровадження освітніх інновацій, застосування міждисциплінарних методів та активну взаємодію всіх учасників освітнього процесу. В умовах глобалізації та міжкультурної комунікації розвиток толерантності в освіті виступає стратегічним завданням, спрямованим на забезпечення соціальної згуртованості, зміцнення демократичних цінностей і створення гармонійного суспільного простору.

Список використаних джерел

1. Барчі Б. В., Шелея Е. М. Толерантність вчителя як умова успішної взаємодії з учнями. *Освіта і наука*. Вип. 1 (36). 2024. С. 62–68.
2. Гордійчук О. Є. Виховання толерантності молодших школярів крізь призму вивчення літературних творів інклюзивного спрямування. *Перспективи та інновації науки*. № 10 (28). 2023. С. 126–141.
3. Довбенко С. Ю. Виховання толерантності у школярів в умовах полікультурного суспільства. *Освітній дискурс*. 2020. № 20 (2). С. 33–44.
4. Лесик А. С., Попова О. І., Коваль К. В. Організація безпечного освітнього простору в початковій школі в умовах воєнного стану: тенденції та перспективи розвитку. *Перспективи та інновації науки*. № 6 (40). 2024. С. 245–253.
5. Резніченко І. Г. Формування інклюзивного середовища в початковій школі: виховання толерантності у молодих школярів. *Педагогічна академія: наукові записки*. № 8. 2024. С. 1–16.
6. Сергієнко Т. М., Самойлова Ю. І., Денисюк Ю. І. Толерантність як соціально-педагогічний інструмент вирішення конфліктних ситуацій. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 22. Т. 2. 2020. С. 153–156.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ ТА ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Віра Корх, кандидат психологічних наук, старший викладач
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF CHILDREN AND TEACHERS OF PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS DURING WAR IN UKRAINE

Vira Korkh, Candidate of Psychological Sciences, Senior Lecturer
Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University

Анотація. У статті здійснено аналіз психоемоційних станів дітей в умовах воєнного конфлікту та охарактеризовано особливості надання психотерапевтичної допомоги зазначеній категорії. Розглянуто ефективність застосування трансформаційних психотерапевтичних технологій і технік, спрямованих на стабілізацію психоемоційного стану дітей в рамках терапевтичного процесу. Особливу увагу приділено арт-терапевтичним методам, зокрема ігровій терапії, казкотерапії, лялькотерапії, зображувальній терапії, а також пісенній казкотерапії в аудіоформаті з використанням цифрових інновацій. Описано комплекс антистресових стабілізуючих технік (дихальних,